

รูปที่ 9.21 แสดงวิธีวัดความสูงของพีค

การหาพื้นที่ของพีค การหาพื้นที่ของพีคสามารถทำได้หลายวิธี คือ

1. ตัดพีคที่ได้ออกมาซึ่งน้ำหนัก จะได้พื้นที่พีคในหน่วยของน้ำหนักที่ซึ่งได้วิธีนี้ทำได้เมื่อกระดาษที่ใช้ทำโครมาโตแกรมเป็นเนื้อเดียวกันตลอด คือมีน้ำหนักต่อหน่วยพื้นที่คงที่ วิธีนี้ไม่สามารถใช้ได้กับพีคที่ซ้อนกัน ถึงแม้ว่าจะซ้อนกันเพียงเล็กน้อยก็ตาม

2. วิธีการคำนวณพื้นที่สามเหลี่ยม เนื่องจากพีคที่ได้จากการทดลองสามารถเกิดได้หลายลักษณะ ดังนั้นจึงมีวิธีการคำนวณพื้นที่ของพีคสามเหลี่ยมอยู่หลายวิธี คือ

ก. ถ้าพีคที่ได้จากการทดลองมีลักษณะที่สมมาตร ดังแสดงในรูปที่ 9.22 วิธีการคำนวณสามารถทำได้ 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 หาความกว้างของฐานพีค และความสูงของพีค จากนั้นหาพื้นที่ของพีคได้จากสูตร

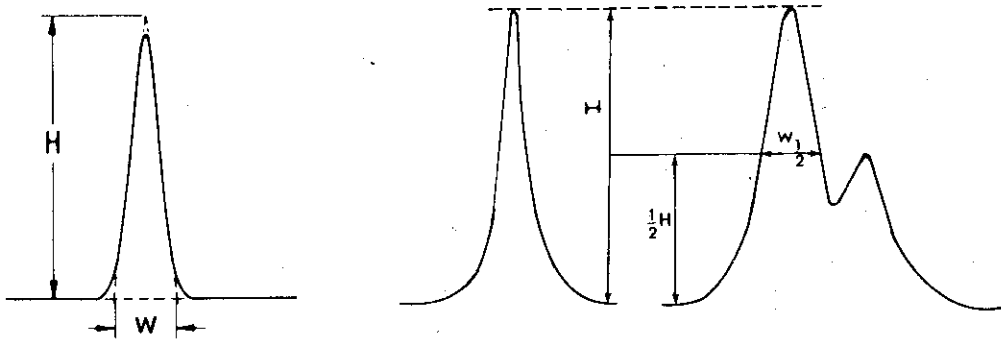
$$\text{Peak area} = \frac{1}{2} WH$$

แบบที่ 2 บางครั้งความกว้างของพีคหาได้ยาก เนื่องจากพีคที่ได้มีลักษณะ

ข้อนี้ ให้ใช้วิธีหาความกว้างของพีคที่ครึ่งหนึ่งของความสูงแล้วคำนวณพื้นที่ที่พีคได้จากสูตร

$$\text{Peak area} = \frac{W_1 H}{2}$$

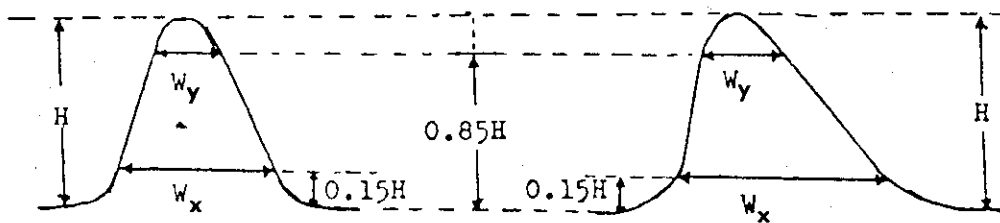
W_1 คือความกว้างของ Peak ที่ครึ่งหนึ่งของความสูงของพีค (H)

รูปที่ 9.22 แสดงวิธีการวัดความกว้างของพีค (Bandwidth) สำหรับพีคที่สมมาตร

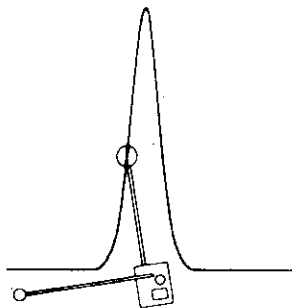
ข. ถ้าพีคที่ได้มีลักษณะกว้างมาก (broad) และมีหาง (tailing) ดังแสดงในรูปที่ 9.23 พื้นที่พีคสามารถคำนวณได้โดยการใช้ความกว้างของพีคที่ความสูงเท่ากับ $0.15 H$ และ $0.85 H$ ซึ่งให้ค่าเป็น W_x และ W_y ตามลำดับ ความกว้างของพีคทั้งสองจุดนี้บวกกัน จะมีค่าเท่ากับความกว้างของฐานพีค นั่นคือ สามารถคำนวณหาพื้นที่ที่พีคได้จากสูตร

$$\text{Peak area} = \left[\frac{W_x + W_y}{2} \right] H$$

รูปที่ 9.23 แสดงวิธีการหาความกว้างของพีคสำหรับพีคที่กว้างมากและมีหาง

3. ใช้วิธีแพลนนิมิเตอร์ (Planimeter method) แพลนนิมิเตอร์เป็นเครื่องมือสำหรับหาพื้นที่ของรูปต่าง ๆ ที่อยู่บนแผ่นเรียบหรือแผ่นกระดาษเท่านั้น โดยใช้เครื่องมือนี้ลากไปตามเส้นของรูปที่ต้องการวัดขนาดดังแสดงในรูปที่ 9.24 ขณะที่ทำการลากจะมีตัวเลขปรากฏขึ้นที่เครื่องมือ โดยหมุนไปเรื่อย ๆ ตามระยะทางที่ลาก ซึ่งเป็นค่าที่สัมพันธ์โดยตรงกับพื้นที่ที่สามารถเคลือบให้เป็นค่าของพื้นที่ได้ ความแน่นอนและถูกต้องในการวัดพื้นที่วิธีนี้ขึ้นอยู่กับเครื่องมือและความชำนาญของผู้วัด ความแน่นอนของเทคนิคนี้มีน้อยกว่าวิธีวัดพื้นที่สามเหลี่ยม ความแน่นอนสามารถทำให้ดีขึ้นได้โดยทำการวัดด้วยเครื่องแพลนนิมิเตอร์หลาย ๆ ครั้งแล้วใช้ค่าเฉลี่ยที่วัดได้

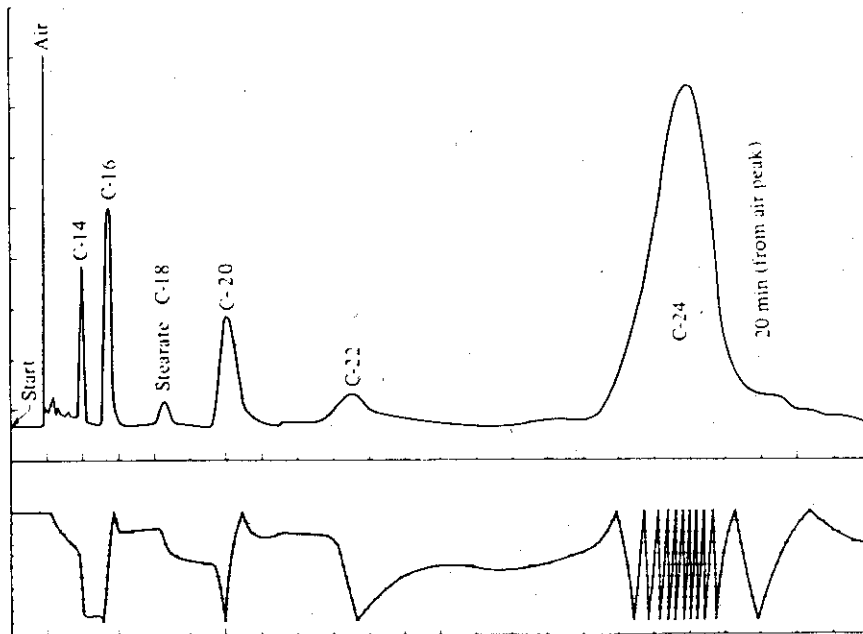
รูปที่ 9.24 การวัดพื้นที่ที่พิกด้วยเครื่องแพลนนิมิเตอร์

4. วิธีการใช้อินทิเกรเตอร์ (Integrator method) อินทิเกรเตอร์เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมืออีกส่วนหนึ่งที่ใช้ต่อเข้ากับเครื่องบันทึกสำหรับหาพื้นที่ของพิก โดยวิธีการนับเลข แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

ก. อินทิเกรเตอร์ที่ทำด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเรียกว่า digital integrator อินทิเกรเตอร์แบบนี้สามารถบอกขนาดของพื้นที่เป็นตัวเลขที่นับได้ ตัวเลขที่นับได้ไม่ใช่พื้นที่ของพิกแต่จะสัมพันธ์โดยตรงกับพื้นที่พิก เครื่องก๊าดโครมาโตกราฟีที่มีส่วนของอินทิเกรเตอร์แบบนี้ต่อกับเครื่องบันทึก จะทำให้สามารถวิเคราะห์หาปริมาณของสารได้สะดวกและรวดเร็วขึ้นไม่ต้องเสียเวลาหาพื้นที่พิก

ข. อินทิเกรเตอร์ที่ทำด้วยระบบเมคานิกส์ ซึ่งมีชื่อเรียกว่า disc integrator

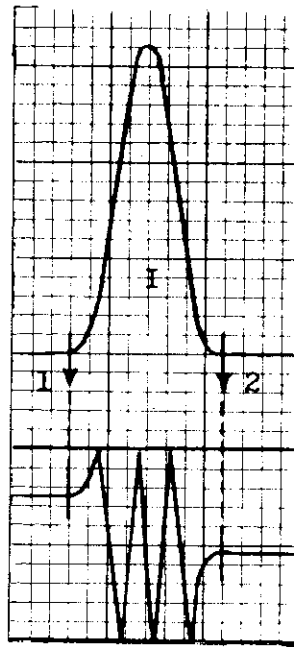
อินทิเกรเตอร์แบบนี้จะบันทึกการนับออกมาเป็นเส้นกราฟแบบพื้นเลื่อยควบคู่ไปกับการบันทึกพีคของโครมาโตแกรม ถ้าพีคมีพื้นที่มากอินทิเกรเตอร์ก็จะลากเส้นกลับไปกลับมาได้หลายเส้น ถ้ามีพื้นที่น้อยก็จะมีเส้นกราฟพื้นเลื่อยน้อยเส้น โครมาโตแกรมที่ทำควบคู่กับอินทิเกรเตอร์มีลักษณะดังแสดงในรูปที่ 9.25

รูปที่ 9.25 โครมาโตแกรมและเส้นกราฟที่ได้จาก disc integrator

การอ่านกราฟที่ได้จากอินทิเกรเตอร์ออกมาเป็นตัวเลขที่นับได้สามารถทำได้ โดยมีหลักการดังนี้ คือ ในส่วนของกราฟอินทิเกรเตอร์แผ่นกระดาษจะแบ่งช่องไว้ทั้งหมด 10 ช่อง ตามรูปที่ 9.25 ให้ 1 ช่องมีค่าเท่ากับ การนับเลขได้เท่ากับ 10 แสดงว่าถ้าปากกาของอินทิเกรเตอร์สามารถลากเส้นได้ 10 ช่อง ก็แสดงว่าเกิดการนับเท่ากับ 100 ดังนั้นวิธีการนับออกมาเป็นตัวเลขก็คือนับให้ได้ว่าอินทิเกรเตอร์ลากเส้นทั้งหมดกี่ช่องในช่วงเวลาของ 1 พีก ตัวเลขที่นับได้ทั้งหมดจะสัมพันธ์กับพื้นที่ที่พีกนั่นเอง วิธีการนับตัวเลขจากอินทิเกรเตอร์สามารถทำได้ 2 วิธี คือ

1. ถ้าพีกที่ได้มีเส้นฐาน (base line) ขนานกับเส้นแบ่งช่องของกระดาษ ดังแสดงในรูปที่ 9.26 จะมีวิธีการนับตัวเลขดังนี้คือ

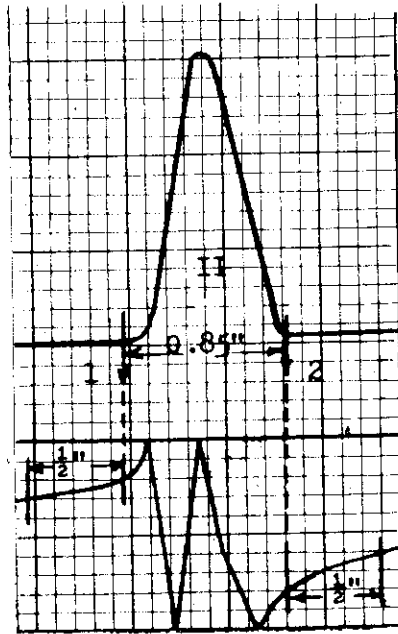

รูปที่ 9.26 แสดงวิธีการนับตัวเลขสำหรับพีกที่มีเส้นฐานขนานกับเส้นแบ่งช่องของกระดาษ

ให้ลากเส้นตรงตามแนวตั้ง 2 เส้น โดยให้พีกอยู่ระหว่างเส้นตรงทั้งสอง ตามรูปที่ 9.26 คือเส้นตรง 1 และ 2 การนับของอินทิเกรเตอร์ที่อยู่ระหว่างเส้นตรง 1 และ 2 จะได้ตัวเลขที่สัมพันธ์กับพื้นที่พีก ตัวอย่างวิธีการนับตามรูปที่ 9.26 คือจากจุดที่เส้นตรงเส้นที่ 1 ตัดกราฟของอินทิเกรเตอร์ ลากไปจนถึงจุดยอดของกราฟอินทิเกรเตอร์ อ่านค่าการนับได้เท่ากับ 24 ครั้ง จากนั้นนับเส้นกราฟที่เหลือที่กลับไปกลับมาจะมีทั้งหมด 5 เส้น แสดงว่านับได้อีก 500 ครั้ง และจากส่วนต่ำสุดของกราฟที่เหลืออันสุดท้ายลากไปถึงจุดที่เส้นตรงเส้นที่ 2 ตัดกราฟ จะอ่านค่าการนับได้เท่ากับ 46 ครั้ง

นั่นคือ ตัวเลขที่ได้จากการนับทั้งหมดของพีก I คือ $24 + 500 + 46 = 570$ ครั้ง

2. ถ้าเส้นฐานของพีกไม่ขนานกับเส้นแบ่งช่องของกระดาษดังแสดงในรูปที่ 9.27 ต้องมีการแก้ไขค่าที่ได้จากการนับด้วย ดังนั้น วิธีการนับพีกชนิดนี้ต้องทำสองขั้นตอน คือ ทำการนับแบบเดียวกับข้อ 1. และทำการแก้ไขตามรูปที่ 9.27 สามารถทำการนับได้ดังนี้ คือ

รูปที่ 9.27 แสดงวิธีการนับตัวเลขสำหรับพีกที่มีเส้นฐานไม่ขนานกับเส้นแบ่งช่องกระดาษ

ขั้นที่ 1 ทำการนับแบบเดียวกับข้อ 1. (ให้ดูรูปที่ 9.27 ประกอบด้วย)

- จากจุดตัดของเส้นที่ -1 กับกราฟ ถึงส่วนยอดของอินทิเกรตอร์นับได้เท่ากับ 20 ครั้ง (ได้ระยะ 2 ช่องพอดี)

- เส้นกราฟพื้นเลื่อยมี 3 เส้น แสดงว่านับได้เท่ากับ 300 ครั้ง

- จากจุดต่ำสุดของพื้นเลื่อยอันสุดท้ายถึงจุดตัดของเส้นตรงที่ 2 นับได้ 20 ครั้ง

นั่นคือ พื้นที่พีกที่ยังไม่แก้ไขนับได้เท่ากับ $20 + 300 + 20 = 340$ ครั้ง

ขั้นที่ 2 ทำการแก้ไขเส้นฐาน

พิจารณาทางด้านซ้ายมือของพีก จากจุดตัดของเส้นตรงที่ 1 วัดระยะทางออกไปครึ่งนิ้ว (เรียกว่า left slant) พบว่าความลาดชันของเส้นกราฟอ่านได้ 10 ครั้ง คือ เท่ากับ 1 ช่องพอดี

$$\begin{aligned} \therefore \text{ความลาดทางซ้าย} &= 10 \text{ ครั้ง/ครึ่งนิ้ว} \\ &= 10 \times 2 = 20 \text{ ครั้ง/นิ้ว} \end{aligned}$$

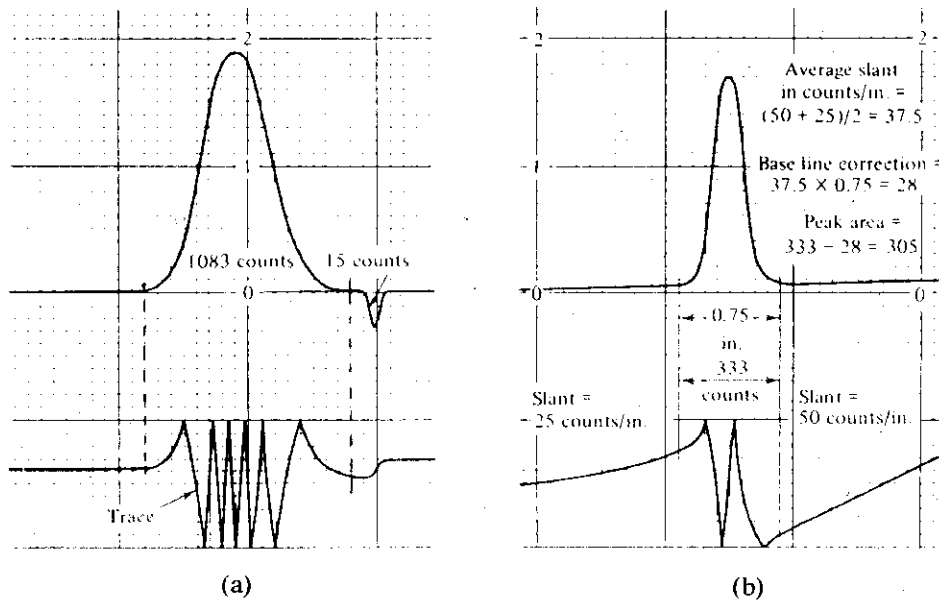
พิจารณาทางด้านขวามือของพีค จากจุดตัดของเส้นตรงที่ 2 วัดระยะทางออกไป
ครึ่งนิ้ว (เรียกว่า right slant) พบว่าความลาดของเส้นกราฟอ่านได้ 19 ครั้ง

$$\begin{aligned} \therefore \text{ความลาดทางขวา} &= 19 \text{ ครั้ง/ครึ่งนิ้ว} \\ &= 19 \times 2 = 38 \text{ ครั้ง/นิ้ว} \\ \text{ค่าเฉลี่ยของความลาด} &= \frac{20 + 38}{2} \\ &= 29 \text{ ครั้ง/นิ้ว} \end{aligned}$$

เพราะว่าความกว้างของพีค (จากเส้นตรงที่ 1 ถึงเส้นตรงที่ 2) มีค่าเท่ากับ
0.85 นิ้ว

$$\begin{aligned} \therefore \text{ค่าสำหรับแก้ไข} &= 29 \times 0.85 = 25 \\ \therefore \text{พื้นที่พีคที่แก้ไขแล้วนับได้} &= 340 - 25 = 315 \text{ ครั้ง} \end{aligned}$$

ตัวอย่างที่ 9.16 จากรูป a และ b ข้างล่างนี้ จงหาจำนวนครั้งที่นับได้ของอินทิเกรเตอร์

วิธีทำ a) - ส่วนตัดของเส้นตรงที่ 1 กับกราฟนับได้ = 38
- เส้นกราฟพื้นเลี่ยนับได้ 10 เส้น แสดงว่านับได้ = 1000

- ส่วนตัดของเส้นตรงที่ 2 กับกราฟนับได้ = 45

∴ พื้นที่ฟีกที่นับได้ = $33 + 1000 + 45 = 1083$ ครั้ง

b) ได้แสดงวิธีการไว้ในรูปแล้ว

จะเห็นได้ว่าวิธีการหาขนาดของฟีกแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะทำให้ได้ค่าที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณของสารในหน่วยต่าง ๆ เช่น หน่วยความสูงเป็นเซนติเมตร หน่วยของพื้นที่เป็นตารางเซนติเมตร หน่วยน้ำหนักเป็นมิลลิกรัม และหน่วยการนับเลขเป็นจำนวนครั้ง เป็นต้น หลังจากที่ได้ขนาดของฟีกซึ่งจะอยู่ในหน่วยใดก็ตาม สามารถนำมาคำนวณหาเป็นปริมาณของสารแต่ละชนิดในสารตัวอย่างได้ โดยมีวิธีการดังนี้ คือ

1. **วิธีเทียบกับสารมาตรฐาน** โดยใช้สารมาตรฐานเพียงชุดเดียวทำโครมาโตแกรม แล้ววัดขนาดของพื้นที่ จากนั้นนำสารตัวอย่างมาทำโครมาโตแกรมแล้ววัดขนาดของพื้นที่บ้าง โดยวิธีการคำนวณแบบเทียบบัญญัติไตรยางค์ก็สามารถคำนวณหาความเข้มข้นของสารตัวอย่างได้ วิธีการนี้ต้องแน่ใจว่าได้ทำโครมาโตแกรมในสภาวะการทดลองเดียวกันทุกประการ และต้องไม่มีสิ่งรบกวนขนาดของฟีกในสารตัวอย่าง

2. **วิธีสร้างกราฟมาตรฐาน** (Calibration curve) โดยการนำสารมาตรฐานที่ทราบปริมาณแน่นอน หลาย ๆ ขนาดความเข้มข้นมาทำโครมาโตแกรม จากนั้นวัดขนาดของฟีกแต่ละอัน แล้วนำมาสร้างกราฟมาตรฐานโดยการพลอตระหว่างขนาดของฟีกเทียบกับปริมาณความเข้มข้น เมื่อทำโครมาโตแกรมของสารตัวอย่างและวัดขนาดของฟีกได้แล้ว ก็สามารถนำมาอ่านค่าความเข้มข้นของสารตัวอย่างจากกราฟมาตรฐานได้

3. **วิธีเติมสารมาตรฐาน** (Standard addition method) โดยใช้สารมาตรฐานที่มีความเข้มข้นต่างกันหลาย ๆ ขนาดเติมลงในสารตัวอย่างที่มีความเข้มข้นคงที่ นำมาทำโครมาโตแกรมแล้ววัดขนาดของฟีกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จากนั้นพลอตกราฟระหว่างขนาดของฟีกกับความเข้มข้นของสารมาตรฐาน จากกราฟสามารถหาความเข้มข้นของสารตัวอย่างได้

วิธีทำกราฟมาตรฐานและวิธีเติมสารมาตรฐานของการวิเคราะห์หาปริมาณด้วยวิธีก๊าซโครมาโตกราฟี ก็เหมือนกับวิธีการวิเคราะห์หาปริมาณของเทคนิคการวิเคราะห์วิธีอื่น ๆ นั่นเอง ดังนั้นจึงไม่ขอกล่าวรายละเอียดซ้ำอีกในที่นี้

4. **Internal normalization** ทำได้โดยรวมพื้นที่ฟีกหรือขนาดของฟีกทั้งหมด

ทุกพีคที่ปรากฏในโครมาโตแกรมเข้าด้วยกัน แล้วกำหนดให้เป็น 100% เมื่อต้องการหาเปอร์เซ็นต์ของพีคของสารที่สนใจสามารถคำนวณได้จาก

$$\% \text{ Peak A} = \frac{\text{Area of Peak A}}{\text{Total area}} \times 100$$

ตัวอย่างที่ 9.17 สารตัวอย่างผสม 4 ชนิด เมื่อนำเข้าเครื่องก๊าซโครมาโตกราฟี แล้วทำโครมาโตแกรมได้พีค 4 พีค จากการคำนวณหาพื้นที่ของแต่ละพีคปรากฏว่าได้ผลดังนี้

พีคของสาร A = 10.0 ตารางเซนติเมตร

พีคของสาร B = 18.0 ตารางเซนติเมตร

พีคของสาร C = 8.0 ตารางเซนติเมตร

พีคของสาร D = 14.0 ตารางเซนติเมตร

รวมพื้นที่พีคทั้งหมด = 50 ตารางเซนติเมตร

$$\therefore \%A = \frac{10.0}{50.0} \times 100 = 20.0\%$$

$$\%B = \frac{18.0}{50.0} \times 100 = 36.0\%$$

$$\%C = \frac{8.0}{50.0} \times 100 = 16.0\%$$

$$\%D = \frac{14.0}{50.0} \times 100 = 28.0\%$$

$$\text{รวม} = 100\%$$

วิธีการคำนวณหาเปอร์เซ็นต์ของสารแบบนี้จัดว่าง่าย สะดวกและรวดเร็ว แต่มีข้อแม้ว่าสารที่ผ่านเข้าไปในคอลัมน์ต้องออกจากคอลัมน์ทั้งหมด และสารแต่ละชนิดต้องมีความไวต่อดีเทคเตอร์เหมือนกัน

5. Compensated normalization ตามความเป็นจริงแล้วดีเทคเตอร์ไม่สามารถมีความไวต่อสารทุกตัวได้เหมือนกัน หรือบางทีสารที่วิเคราะห์ออกจากคอลัมน์ได้ไม่หมด การคำนวณแบบวิธีที่ 4 จึงไม่ได้ผลที่ถูกต้อง วิธีการที่จะทำให้ถูกต้องสามารถทำได้โดยปรับค่าพื้นที่พีคหรือค่าที่นับได้เสียใหม่ด้วย การหา Response factor ของสารนั้น ๆ ค่า Response factor สามารถหาได้จากการฉีดสารมาตรฐานที่ทราบปริมาณแน่นอนและเท่ากันของสาร

ที่ต้องการหาปริมาณทุกตัวในสารผสมแล้วนำมาหาอัตราส่วนของค่าที่นับได้ เทียบกับสารตัวใดตัวหนึ่งในสารมาตรฐานผสมนั้น ซึ่งเรียกว่าค่า response factor เช่น มีสารผสมของ ethanol benzene hexane และ methylbenzene ต้องการนำมาหาเปอร์เซ็นต์ของสารแต่ละตัวโดยใช้คอลัมน์ squalane ดีเทคเตอร์ TCD ทำที่อุณหภูมิ 60°C ทำได้โดย นำสารมาตรฐานของสารทั้ง 4 ที่มีปริมาณน้ำหนักเท่ากันมาผสมกันแล้วฉีดเข้าไปในเครื่องก๊าซโครมาโตกราฟี หลังจากนั้นให้ฉีดสารตัวอย่างผสมบ้าง ปรากฏได้ข้อมูลดังนี้

พีค	สาร	t_R (นาที)	Integrator counts สารมาตรฐานผสม	Integrator counts สารตัวอย่างผสม
1	ethanol	0.8	15600	24470
2	benzene	3.3	12674	11171
3	hexane	4.1	14230	4160
4	methylbenzene	6.0	12410	10816

จากนั้นให้หา Response factor จากสารมาตรฐาน โดยใช้เบนซีนเป็นตัวเทียบ (หรือสารตัวใดตัวหนึ่งใน 4 ตัวนี้)

พีค	Integrator counts สารมาตรฐานผสม	Response factor
1	15600	$15600/12674 = 1.23$
2	12674	$12674/12674 = 1.00$
3	14230	$14230/12674 = 1.12$
4	12410	$12410/12674 = 0.98$

ขั้นตอนมาให้หาค่า Response factor นี้หาค่า compensated counts ของสารตัวอย่างผสม เมื่อได้ค่าที่นับได้ที่แก้ไขแล้วก็สามารถคำนวณหาเปอร์เซ็นต์ของสารแต่ละตัวในสารผสมได้อย่างถูกต้อง

พีค	Integrator counts สารตัวอย่างผสม	compensated count	% ที่ถูกต้อง
1	24470	$24470/1.23 = 19894$	$\frac{19894}{45816} \times 100 = 43.4\%$
2	11171	$11171/1.00 = 11171$	$\frac{11171}{45816} \times 100 = 24.4\%$
3	4160	$4160/1.12 = 3714$	$\frac{3714}{45816} \times 100 = 8.1\%$
4	10816	$10816/0.98 = 11037$	$\frac{11037}{45816} \times 100 = 24.1\%$
		รวม = 45816	= 100%

6. **Internal standard** วิธีการนี้ได้ผลน่าพอใจมากกว่าวิธี normalization วิธี normalization นั้นสารตัวอย่างต้องมีส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ทราบว่าเป็นอะไรทั้งหมด และส่วนประกอบต่าง ๆ ต้องไม่สูญเสียไปไหนเลยขณะกำลังอยู่ในการทำ จึงพบว่าวิธีการทำ Internal standard จะให้ผลทางการวิเคราะห์หาปริมาณสารตัวที่สนใจได้ดีกว่า เพราะเป็นการหาเฉพาะตัวที่สนใจ ส่วนตัวประกอบอื่น ๆ ไม่ต้องมาเกี่ยวข้อง ซึ่งทำได้โดยเตรียมสารมาตรฐานของสารตัวที่สนใจให้มีปริมาณต่าง ๆ กัน แล้วเติมสารมาตรฐานอีกชนิดหนึ่ง (ซึ่งเรียกว่า internal standard) ที่มีปริมาณคงที่ลงในสารมาตรฐานตัวที่สนใจที่มีปริมาณต่าง ๆ กันนั้น แล้วนำมาทำโครมาโตแกรม หาอัตราส่วนระหว่างพื้นที่พีคหรือค่าที่นับได้ของสารมาตรฐานทั้งสอง จากนั้นนำค่าอัตราส่วนพื้นที่พีคของสารมาตรฐานทั้งสองมาพลอตกราฟเทียบกับความเข้มข้นของสารมาตรฐานตัวที่สนใจ เมื่อนำอัตราส่วนพื้นที่พีคของสารตัวอย่างกับสารมาตรฐาน (internal standard) มาเทียบกับกราฟมาตรฐานก็สามารถทราบปริมาณสารตัวอย่างได้

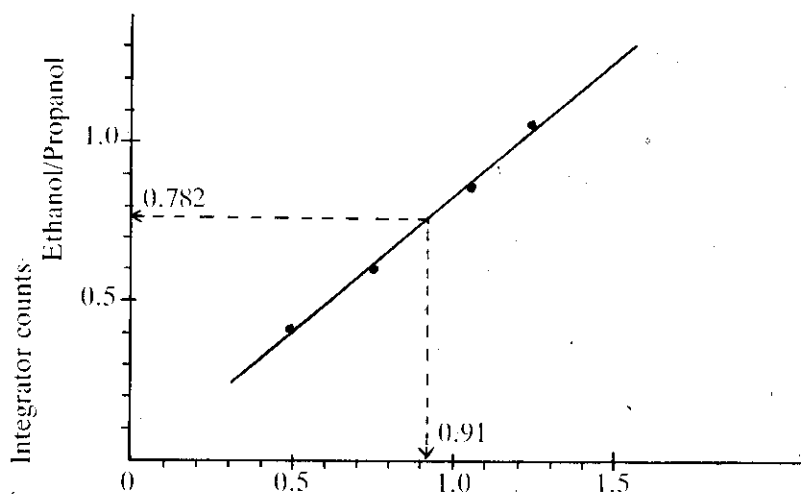
ตัวอย่างที่ 9.18 ในการวิเคราะห์หาปริมาณเอทานอลในเลือด โดยวิธี internal standard ทำโดยเตรียมสารละลายมาตรฐานเอทานอลให้มีความเข้มข้นต่าง ๆ ดังนี้ 0.5, 0.75, 1.0, 1.25 และ 1.5 mg/cm³ นำสารละลายมาตรฐานเหล่านี้ และตัวอย่างเลือดมา 1 cm³ เจือจางด้วย 0.1 mg/cm³ ของ propan-2-ol เป็น 10 cm³ จากนั้นทำโครมาโตแกรมโดยฉีดสารละลายมาตรฐานและสารตัวอย่างครั้งละ 1 µl ลงในเครื่องก๊าซโครมาโตกราฟีที่ใช้คอลัมน์ PEG-400 อุณหภูมิ 80°C ดีเทคเตอร์ FID ข้อมูลที่ได้มีดังนี้

	Integrator counts	
	Ethanol peak	Propanol Peak
ethanol standards:		
0.5 mg/cm ³	5518	12754
0.75 mg/cm ³	7563	11893
1.0 mg/cm ³	10350	12084
1.25 mg/cm ³	13935	12870
1.5 mg/cm ³	15628	12314
blood sample	9862	12604

วิธีทำ

จากข้อมูลที่ได้ให้หาอัตราส่วนของค่าที่นับได้ระหว่าง Ethanol peak/propanol peak แล้วนำไปพลอตกราฟเทียบความเข้มข้นของเอทานอล

	Integrator counts		
	Ethanol peak	Propanol peak	Ethanol/Propanol
Ethanol standards:			
0.5 mg/cm ³	5518	12754	5518/12754 = 0.433
0.75 mg/cm ³	7563	11893	7563/11893 = 0.634
1.0 mg/cm ³	10350	12084	10350/12084 = 0.857
1.25 mg/cm ³	13935	12870	13935/12870 = 1.08
1.5 mg/cm ³	15628	12314	15628/12314 = 1.27
blood sample:	9862	12604	9862/12604 = 0.782

จากกราฟอ่านความเข้มข้นของเอทานอลในสารตัวอย่างเลือดได้ = 0.91 mg/cm³

เครื่องมือก๊าซโครมาโตกราฟีได้ถูกพัฒนา และปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การแยกดีขึ้น ใช้ได้กับขนาดของสารตัวอย่างที่น้อยลง และมีขนาดไม่ใหญ่โตจนเกินไป ซึ่งเป็นการแข่งขันกันทางการค้าของบริษัทผู้ผลิต บางบริษัทใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ควบคุมการทำงานของเครื่องด้วย ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพของเครื่องสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันราคาก็สูงขึ้นด้วย ปัจจุบันเครื่องมือโครมาโตกราฟีได้ถูกพัฒนามาจนทำให้ลักษณะของโครมาโตแกรมที่ได้ใกล้เคียงกับโครมาโตแกรมในอุดมคติมาก ดังนั้นวิธีการวิเคราะห์โดยวัดพื้นที่ของพีคตามแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมาจึงเป็นวิธีที่ล้ำสมัยไม่สามารถนำมาใช้ได้กับโครมาโตแกรมที่ได้นี้ ส่วนใหญ่แล้วเครื่องมือจะมีส่วนของอิเล็กทรอนิกส์อินทิเกรเตอร์แบบนับตัวเลข (digital) ต่อเข้าไปด้วย ซึ่งตัวเลขที่นับได้จะสัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณของสาร ทำให้การวิเคราะห์สะดวกและรวดเร็วขึ้นมาก ก๊าซโครมาโตกราฟีสามารถประยุกต์ใช้กับงานวิเคราะห์สารประเภทต่าง ๆ ได้มากมาย ตัวอย่างของงานที่ประยุกต์ใช้สำหรับการวิเคราะห์สารจำพวกยาปราบศัตรูพืชชนิด organochloro pesticide ซึ่งมีสภาวะของการทดลองดังนี้ (Experimental condition)

เครื่องมือ	Packard 433 series Gas chromatography
ดีเทคเตอร์	Packard Model 902 Electron Capture Detector
ก๊าซตัวพา	Nitrogen P = 100 kPa
อัตราการไหล	bypass (N ₂) 40 cm ³ /min air-cooling (OCI) 500 cm ³ /min
คอลัมน์	material fused silica length 25 m. i.d. 0.23 mm. Stationary phase CP.-sil 5 CB film thickness 0.14 μm
อุณหภูมิ	Detector 300° C Oven 90° C (1.5 min) $\xrightarrow{30^\circ \text{ C/min}}$ 180° C $\downarrow 3.5^\circ \text{ C/min}$ 225° C (1 min)

เข็มฉีดยาสารตัวอย่าง SGE 5 μ l 5A-SOC-100

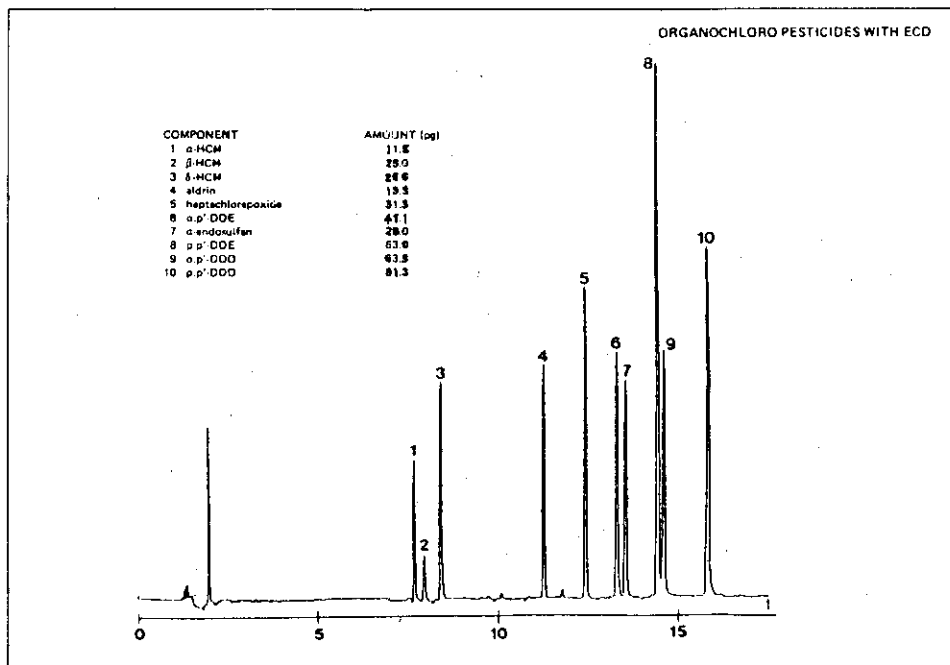
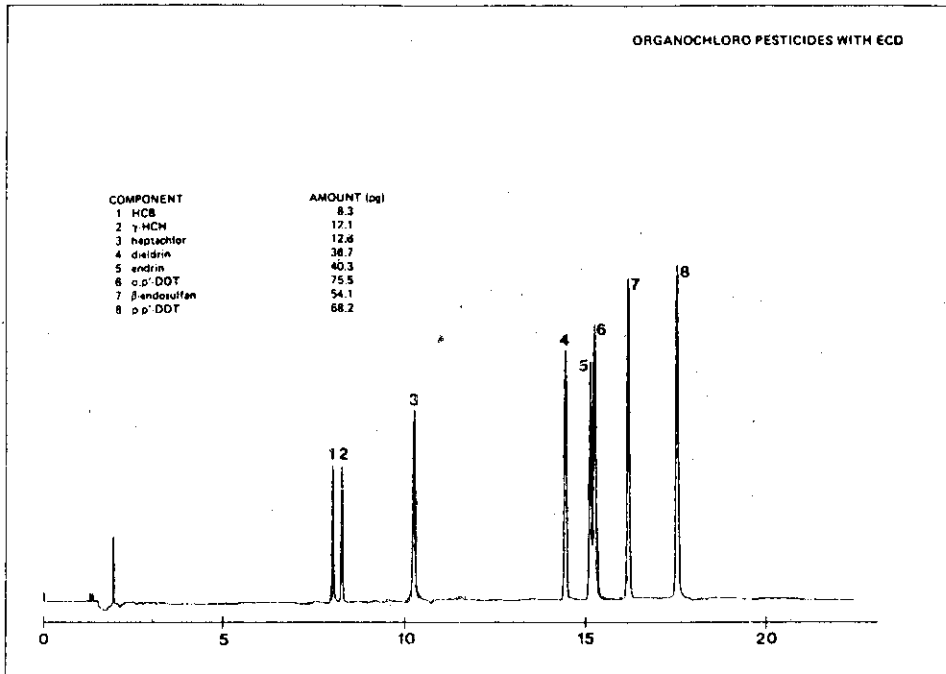
fused silica needle ; effective length 100 mm.

o.d. 0.17 mm.

ปริมาตรของสารตัวอย่างที่ฉีดเข้าไป 0.5 μ l และ 0.45 μ l

อัตราเร็วของกระดาษบันทึก (Chart speed) 1 cm/min

ผลที่ได้จากการทดลองแสดงไว้ในรูปที่ 9.28

รูปที่ 9.28 ผลที่ได้จากการทดลองยาปราบศัตรูพืช

แบบฝึกหัดบทที่ 9

- จงนิยามความหมายของคำต่อไปนี้
  - Resolution
  - Retention Volume
  - Specific retention Volume
  - Retention Index
  - Van Deemter plot
  - Optimum flow rate.
- จงอธิบายความหมายของ theoretical plate และ Height equivalent of a theoretical plate
- ข้อมูลต่อไปนี้ ได้จากการทำก๊าซโครมาโตกราฟี
$$t_R = 5.0 \text{ นาที}, \quad t_{air} = 1.0 \text{ นาที}$$
$$V_s = \text{ปริมาตรของเฟสที่อยู่กับที่} = 20 \text{ cm}^3$$
$$F = 50 \text{ cm}^3/\text{min.}$$
จงคำนวณหา
  - k'
  - V_m
  - K_d
  - V_R
- จงคำนวณหาค่า H และ N ของคอลัมน์ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ didodecylphthalate ซึ่งได้คาร์เท็นชันใหม่ เท่ากับ 9.59 นาที และพีกมีความกว้าง 1.20 นาที
- จงคำนวณหาจำนวนเพลตตามทฤษฎีของคอลัมน์ ซึ่งให้รีเทนชันใหม่สารตัวอย่าง 7.66 นาที ความกว้างของพีกเท่ากับ 47 วินาที
- จงหาค่า H ของคอลัมน์ที่ยาว 2.00 เมตร เพื่อให้พีกที่มีรีเทนชันใหม่ 10.0 นาที มีความกว้างของพีก 30 วินาที
- สารประกอบจำพวก chlorinated hydrocarbon คือ 1, 1, 1-trichloroethane ถูกนำมาทำก๊าซโครมาโตกราฟี ปรากฏว่าวัดคาร์เท็นชันใหม่ได้เท่ากับ 137 วินาที ความกว้างของ

พีทเท่ากับ 10 วินาที จงคำนวณหาค่า HETP ของ คอลัมน์ในหน่วยเซนติเมตร เมื่อคอลัมน์มีความยาว 5 ฟุต

ตอบ 0.0507 cm.

8. ข้อมูลต่อไปนี้สำหรับทำก๊าซโครมาโตกราฟี คือ

length of column 22.6 cm.

flow rate 0.287 cm³/min

V_m 1.26 cm³

V_s 0.148 cm³

โครมาโตแกรมของสารผสม A, B และ C มีข้อมูลดังนี้

	T _R (min)	ความกว้างของพีท (min)
พีทอากาศ	4.2	—
A	6.4	0.45
B	14.4	1.07
C	15.4	1.16
D	20.7	1.45

จงคำนวณ

a) จำนวนเพลตที่ใช้สำหรับแต่ละพีท

b) HETP ของคอลัมน์

9. จากโจทย์ข้อ 8 จงคำนวณเกี่ยวกับสาร B และ C

a) การแยก (resolution)

b) รีเลทีฟรีเทนชัน หรือ selectivity factor (α)

c) ความยาวของคอลัมน์ที่ต้องการให้การแยก มีค่าเท่ากับ 1.5

d) เวลาที่ต้องใช้ในการแยก B ออกจาก C เมื่อมีการแยก 1.5

10. จากโจทย์ข้อ 8 จงคำนวณเกี่ยวกับ C และ D ในคำถามแบบเดียวกับข้อ 9

11. ข้อมูลต่อไปนี้ได้จากการทำก๊าซโครมาโตกราฟีของคอลัมน์ที่ยาว 40 ซม.

สารประกอบ	t_R (min)	W (min)
Air	2.5	—
Methylcyclohexane	10.7	1.3
Methylcyclohexene	11.6	1.4
toluene	14.0	1.8

จงคำนวณ

- ค่าเฉลี่ยของจำนวนเพลตตามทฤษฎีจากข้อมูล
  - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าเฉลี่ย ในข้อ a
  - ค่าเฉลี่ย HETP ของคอลัมน์
    - methylcyclohexene กับ methylcyclohexane
    - methylcyclohexene กับ toluene
    - methylcyclohexane กับ toluene
- จงคำนวณหา asymmetry factor ของโครมาโตกราฟี พีคที่มีความกว้างของพีคที่ 15% ของความสูงเท่ากับ 0.41 นาที ทางข้างซ้ายของรีเทนชันไทม์ และ 0.83 นาที ทางข้างขวาของรีเทนชันไทม์
  - จงคำนวณหา asymmetry factor ของโครมาโตกราฟีพีคที่มี $W_{0.15L} = 28$ วินาที และ $W_{0.15R} = 43$ นาที
  - สารผสมของ 1, 1, 1-trichloroethane และ Carbontetrachloride ถูกจำแนกออกจากกัน โดยใช้วิธีก๊าซโครมาโตกราฟี โดยใช้คอลัมน์ยาว 10 ฟุต ได้ข้อมูลดังนี้

$t_{air} = 10$ วินาที

t_{R_1} (1, 1, 1-trichloroethane) = 250 วินาที

t_{R_2} (Carbontetrachloride) = 300 วินาที

ความกว้างของพีคที่ 1 (W_1) = 8 วินาที

ถ้าต้องการให้การแยก (resolution) มีค่าเท่ากับ 1.5 ต้องใช้จำนวนเพลตตามทฤษฎีอย่างน้อยเท่าไร และคอลัมน์ควรยาวอย่างน้อยเท่าไร

15. ในการทดลองก๊าซโครมาโตกราฟี ความดันของก๊าซก่อนเข้าคอลัมน์มีค่าเท่ากับ 5 atm และหลังจากออกคอลัมน์ เท่ากับ 1 atm จงหาความดันเฉลี่ยในคอลัมน์
16. ค่าคงที่ในสมการ Van Deemter ของคอลัมน์ 2 ชนิด มีค่าดังนี้

	A (cm)	B (cm ² /sec)	C (sec.)
Column 1	0.18	0.40	0.24
Column 2	0.05	0.50	0.10

- a) จงหาว่าคอลัมน์ชนิดใด มีค่าเฟลตตามทฤษฎีมากกว่า ถ้าใช้ก๊าซตัวพาที่มีความเร็ว 0.50 cm./sec.
- b) อัตราการไหลของก๊าซตัวพา ที่เหมาะสมที่สุด ($U_{opt.}$) ควรมีค่าเท่าไร
17. โดยการใช้ N_2 เป็นก๊าซตัวพา พบว่า ค่าคงที่ในสมการของ Van Deemter มีค่าดังนี้

$$A = 0.10 \text{ cm}$$

$$B = 0.080 \text{ cm}^2/\text{sec}$$

$$C = 0.01 \text{ sec}$$

จงสร้างกราฟที่พลอตระหว่าง ค่า HETP กับค่า U จากค่า U = 1.0 cm/sec. จนถึง 10.0 cm./sec. โดยมีช่วงเท่ากับ 1.0 cm/sec. และหาค่า $U_{opt.}$ จากกราฟเทียบกับค่า U ที่ได้ จากสมการ

$$U = \sqrt{B/C}$$

18. คอลัมน์ที่ใช้ในการแยกไฮโดรคาร์บอนโดยใช้ก๊าซไฮโดรเจนเป็นตัวพา มีความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการไหลของก๊าซตัวพากับค่า HETP ดังนี้

U cm/sec.	HETP (cm)
1.0	0.625
5.0	0.525
8.0	0.7125

จงคำนวณหาค่า A, B, C ของคอลัมน์นี้ และสร้างกราฟที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ค่า HETP กับค่า u

- ตอบ A = 0.05 cm.
 B = 0.500 cm²/sec.
 C = 0.075 sec.

19. จงคำนวณหาการแยกของพีค 2 พีค ซึ่งค่ารีเทนชันไทม์เท่ากับ 18.5 และ 20.9 นาที ความกว้างของพีคเท่ากับ 130 และ 182 วินาที
20. จากข้อมูลของก๊าซโครมาโตกราฟีข้างล่างนี้ จงคำนวณหาค่ารีเลทีฟรีเทนชันของสาร B เทียบกับสาร A

สาร	รีเทนชันไทม์
Air	24 วินาที
A	5.63 นาที
B	7.53 นาที

21. รีเทนชันไทม์ที่แก้ไขโดยหักเวลาของพีคอากาศออกแล้ว มีหน่วยเป็นนาทีของสารประกอบไฮโดรคาร์บอนชนิดเซนตรง โดยใช้อัตราการไหลของก๊าซอัตรา 85 cm³/min อุณหภูมิของคอลัมน์ 90°C ชนิดของคอลัมน์ คือ silicone oil column มีค่าดังนี้

C ₁	C ₂	C ₃	C ₄	C ₅	C ₆	C ₇	C ₈
0.00	0.12	0.60	1.44	2.80	5.90	11.6	22.8

- a) จงคำนวณหาค่ารีเทนชันไวลุ่มของสารแต่ละชนิด
- b) คำนวณรีเลทีฟรีเทนชันของสารแต่ละชนิด
- c) พล็อตกราฟระหว่าง ค่า log retention time เทียบกับ จำนวนคาร์บอน
22. สารอินทรีย์อัลเคนชนิดเซนตรง ถูกนำมาทำก๊าซโครมาโตกราฟี โดยใช้ Squalene เป็นเฟสของเหลวในคอลัมน์ ปรากฏว่าได้ข้อมูลของรีเทนชันไทม์ ดังนี้

สารประกอบ	t _R (sec)
n-Hexane (C ₆)	50
n-Octane (C ₈)	62
n-Decane (C ₁₀)	118
n-Dodecane (C ₁₂)	241

เมื่อนำสารตัวอย่างที่ทราบว่าเป็นอัลเคนชนิดตรงเช่นกันมาทำก๊าซโครมาโตกราฟี แบบเดียวกัน ปรากฏว่าได้รีเทนชันไทม์เท่ากับ 85 วินาที จงหาว่าสารตัวอย่างควรเป็นสารอะไร

ตอบ n-nonane.

23. ค่ารีเทนชันไทม์ที่แก้ไขโดยหักเอาเวลาของพีกอากาศแล้วของสารมีค่าต่อไปนี้ จงหาค่ารีเทนชันอินเด็กซ์ของสารแต่ละชนิด

Ethane	0.25 min	2-Methyl butane	1.2 min
propane	0.45	Butene-1	0.80
n-Butane	0.95	Hexene-1	2.95
n-Pentane	1.80	Ethylene	0.15
n-Hexane	3.50	Benzene	3.75
n-Heptane	6.95	n-Butanol	8.40
n-Octane	13.7	Water	3.50

24. ข้อมูลต่อไปนี้ได้จากกรทำก๊าซโครมาโตกราฟีที่อุณหภูมิคงที่ซึ่งคำนวณหาค่ารีเทนชันอินเด็กซ์จากสมการของ Kavats สำหรับสารประกอบ A, B, และ C

สารประกอบ	รีเทนชันไทม์ (นาที)
Air	0.32
n-pentane (C ₅ H ₁₂)	4.49
A	6.23
n-Hexane (C ₆ H ₁₄)	7.08
B	7.78
n-Heptane (C ₇ H ₁₆)	11.52
C	16.24
n-Octane (C ₈ H ₁₈)	18.11

โดยการพลอตกราฟระหว่าง ค่า I กับ $\log (t_R - t_m)$ ของข้อมูลข้างบนนี้ จงหาค่ารีเทนชันไทม์ของ n-butane

25. เบนซินที่บริสุทธิ์ $2 \mu\text{g}$ ถูกนำมาฉีดลงในเครื่องก๊าซโครมาโตกราฟี ให้พีคที่มีพื้นที่ 25 ตารางเซนติเมตร เมื่อนำสารตัวอย่างผสม $1 \mu\text{g}$ ฉีดลงในเครื่องก๊าซโครมาโตกราฟี ในสภาวะเดิม ได้พื้นที่พีคของเบนซินมีค่าเท่ากับ 5 ตารางเซนติเมตร จงคำนวณหาว่ามีเบนซินอยู่ที่ไมโครกรัมในสารตัวอย่าง และคิดเป็นเปอร์เซ็นต์

ตอบ $0.4 \mu\text{g}$, 40%

27. สารมาตรฐานถูกเตรียมขึ้นโดยใช้สารต่อไปนี้ มีน้ำหนักเท่า ๆ กัน คือ n-hexane, n-heptane, n-undecane และ n-tetradecane สารมาตรฐานหนักที่มีน้ำหนักของสารอย่างละ $0.20 \mu\text{g}$ ถูกฉีดลงในคอลัมน์ ได้พื้นที่พีคดังแสดงในตารางข้างล่าง

ปริมาณ μg	สารประกอบ	พื้นที่พีค
0.20	n-hexane	106.9
0.20	n-heptane	102.6
0.20	n-Undecane	80.0
0.20	n-Tetradecane	50.0

เมื่อนำสารตัวอย่างที่ประกอบด้วยสารเหล่านี้เช่นกันมาทำโครมาโตแกรม ปรากฏว่าได้พื้นที่พีค ดังนี้

ปริมาณ μg	สารประกอบ	พื้นที่พีค
?	n-hexane	32.6
?	n-heptane	46.8
?	n-Undecane	73.8
?	n-tetradecane	84.9

จงคำนวณหาเปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนักของสารต่าง ๆ นี้

27. ข้อมูลในการทำก๊าซโครมาโตกราฟีของสารตัวอย่าง และสารมาตรฐานที่มีความเข้มข้นต่าง ๆ ดังนี้

ความเข้มข้น	พื้นที่พีค
0.200	1.43
0.400	2.86
0.600	4.29
0.800	5.73
1.000	7.16
Sample	4.10

จงคำนวณความเข้มข้นของสารตัวอย่าง

28. โดยการใช้เทคนิคของวิธีการเติมสารมาตรฐานในการวิเคราะห์หาปริมาณของสาร โดยวิธีก๊าซโครมาโตกราฟี จากข้อมูลข้างล่างนี้ จงหาความเข้มข้นของสารตัวอย่าง

ความเข้มข้นของสารมาตรฐานที่เติม mg/cm^3	พื้นที่พีค
0 (pure sample)	3.72
1.23	7.00
3.47	12.70
4.89	16.30
6.24	20.01
7.15	22.75

29. สารตัวอย่างผสมของ Chlorinated hydrocarbon ถูกนำมาทำก๊าซโครมาโตกราฟี โดยใช้ดีเทคเตอร์ชนิด TCD สารมาตรฐานที่ทราบส่วนประกอบถูกนำมาทำข้อมูลทั้งหมด ดังนี้

สารมาตรฐาน	wt (μg)	พื้นที่พีค สารมาตรฐาน	พีคสารตัวอย่าง
Chlorethane	0.40	110.0	82.3
1-Chloropropane	0.40	112.2	ไม่มีพีค
1-Chloropentane	0.40	87.3	125.2
1-Chloroheptane	0.40	78.4	180.0

จงคำนวณหาเปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนักของสารตัวอย่างโดยวิธีเทียบกับสารมาตรฐาน และโดยวิธี Internal normalization.

- ตอบ** วิธีเทียบกับสารมาตรฐาน 17, 32, 51 วิธี Internal normalization 21, 32, 47
30. จากรูปที่ 9.25 จงคำนวณหาเปอร์เซ็นต์ของสารแต่ละตัวในโครมาโตแกรม